

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **H. N. V.**, zastoupeného Mgr. Annou Větrovskou, advokátkou se sídlem Praha 1, Václavské nám. 17, proti žalovanému: **Finanční ředitelství pro hl. m. Prahu,** se sídlem Praha 1, Štěpánská 28, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. 3. 2006, č. j. 11 Ca 121/2005 - 76,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobce jako stěžovatel v kasační stížnosti brojí proti shora uvedenému usnesení Městského soudu v Praze, resp. proti výroku o zamítnutí jeho žádosti o ustanovení zástupce v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 20. 12. 2005, č. j. 11 Ca 121/2005 - 51. Tímto rozsudkem byla zamítnuta stěžovatelova žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 10. 2003, č. j. FŘ-10308/11/03, jímž bylo zamítnuto jeho odvolání proti dodatečnému platebnímu výměru Finančního úřadu pro Prahu 9 ze dne 11. 11. 2002, č. j. 244981/02/009914/7349, doměřujícím mu daň z příjmů za zdaňovací období roku 1999. Městský soud stěžovateli přiznal osvobození od placení soudních poplatků za řízení, avšak zástupce z řad advokátů mu neustanovil, neboť v daném řízení byl stěžovatel zastoupen advokátkou Mgr. Annou Větrovskou. Tato skutečnost pak podle soudu brání tomu, aby byl stěžovateli ustanoven zástupce soudem, protože § 35 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) vylučuje, aby byl účastník zastoupen více zástupci.

V kasační stížnosti proti tomu stěžovatel namítá důvod obsažený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., neboť uvedený názor městského soudu považuje za nezákonný. Poukazuje na § 35 odst. 8 s. ř. s. a uvádí, že splňuje veškeré podmínky, které je k ustanovení zástupce třeba - podmínky pro osvobození od soudních poplatků, potřebu ochrany práv a návrh. Podle stěžovatele uvedené ustanovení s. ř. s. nevylučuje, aby byl navrhovateli, který je zastoupen na základě plné moci, ustanoven soudem zástupce, pokud navrhovatelovy osobní a majetkové poměry neumožňují odměnu advokátovi uhradit. Stěžovatel zdůrazňuje, že advokát nemůže zastupovat stěžovatele bezplatně. V daném případě by navíc nemohlo dojít k tomu, že by měl stěžovatel více zástupců. Jednak by mu soud ustanovil tutéž advokátku (Mgr. Annu Větrovskou) a jednak ustanovení zástupce soudem způsobuje zánik zastoupení na základě dřívější plné moci (analogicky § 28 odst. 3 o. s. ř.). V závěru poukázal stěžovatel na charakter kasační stížnosti jako mimořádného opravného prostředku. Vzhledem k uvedenému stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení Městského soudu v Praze ve výroku, jímž se zamítá návrh žalobce na ustanovení zástupce, zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení; současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

Nejvyšší správní soud v prvé řadě vážil nezbytnost rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti podle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti věcně rozhodováno bez prodlení (tedy ihned po jejím předložení Nejvyššímu správnímu soudu a nezbytném poučení účastníků řízení).

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.). Stěžovatel uplatňuje důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy nezákonnost, spočívající v nesprávném posouzení právní otázky městským soudem, kterou spatřuje v tom, že mu městský soud měl zástupce v řízení ustanovit bez ohledu na to, že je zastoupen advokátkou na základě plné moci.

Ze správního spisu k tomu vyplynulo, že stěžovatel zastoupený Mgr. Annou Větrovskou na základě generální plné moci ze dne 7. 7. 2004 podal žalobu proti třem rozhodnutím žalovaného (mimo jiné i proti rozhodnutí ze dne 31. 10. 2003, č. j. FŘ-10308/11/03) a požádal o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce soudem s tím, aby tímto zástupcem byla Mgr. Anna Větrovská, na niž se obrátil. Jeho žádost však byla Městským soudem v Praze zamítnuta (usnesení ze dne 11. 3. 2004), stejně jako kasační stížnost, kterou proti tomuto rozhodnutí podal (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 10. 2004, č. j. 2 Afs 52/2004 - 47). Po celé řízení o žalobě i kasační stížnosti stěžovatele zastupovala právě shora uvedená advokátka, která podávala písemná podání (vedle žaloby a zmíněné kasační stížnosti to bylo např. vyjádření ze dne 12. 7. 2005 či replika ze dne 18. 12. 2005) a zúčastnila se i ústního jednání dne 20. 12. 2005. Městský soud v Praze pak rozsudkem ze dne 20. 12. 2005, č. j. 11 Ca 121/2005 - 51 stěžovatelovu žalobu zamítl. Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel - opět prostřednictvím advokátky Mgr. Anny Větrovské - kasační stížnost a následně požádal o osvobození od placení soudních poplatků a ustanovení advokáta zástupcem v řízení o kasační stížnosti. Městský soud napadeným usnesením vyhověl žádosti o osvobození od placení soudních poplatků, avšak žádost o ustanovení advokáta zástupcem zamítl.

Nejvyšší správní soud tak musí předně posoudit, zda je možné ustanovit účastníkovi zástupcem advokáta, přestože je tímto advokátem zastoupen na základě plné moci.

Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. (pozn. soudu: do 12. 10. 2005 se jednalo o odst. 7 tohoto ustanovení) navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování zástupce platí v takovém případě stát. Požádá-li navrhovatel o osvobození od soudních poplatků nebo o ustanovení zástupce, po dobu od podání takové žádosti do právní moci rozhodnutí o ní neběží lhůta stanovená pro podání návrhu na zahájení řízení. Podle § 35 odst. 7 s. ř. s. může mít účastník v téže věci jen jednoho zástupce.

Stěžovateli lze přisvědčit, že s ohledem na analogické použití § 28 odst. 3 o. s. ř., § 64 s. ř. s., by ustanovením zástupce soudem došlo k zániku jeho zastoupení advokátem na základě plné moci. Uvedené ustanovení o. s. ř. (*Zvolí-li si účastník jiného zástupce, platí, že tím také vypověděl plnou moc dosavadnímu zástupci.*) totiž nelze racionálně vyložit jinak, než že k výpovědi plné moci dosavadnímu zástupci dojde rovněž tím, že účastník požádá o ustanovení zástupce soudem, soud jeho žádosti vyhoví a zástupce mu ustanoví. Ustanovení zástupce soudem se totiž zásadně děje na žádost účastníka a lze je tedy z hlediska zániku plné moci dosavadního zástupce dát na roveň udělení plné moci novému zástupci. Nelze tedy s městským soudem souhlasit v tom, že pouhá existence plné moci, kterou navrhovatel udělil advokátovi, brání tomu, aby soud navrhovateli zástupce ustanovil.

Pro ustanovení zástupce soudem však zákon stanoví několik podmínek (§ 35 odst. 8 s. ř. s.): především musí být dány předpoklady pro osvobození navrhovatele od soudních poplatků (tuto podmínku stěžovatel nepochybně splňuje, když mu městský soud napadeným usnesením toto osvobození přiznal). Druhou nezbytnou podmínkou pak je, aby ustanovení zástupce bylo třeba k ochraně práv navrhovatele. Tomu však v daném případě nebylo. V dané věci je stěžovatel zastoupen advokátkou na základě plné moci. Jak vyplývá ze spisu, stěžovatelem zvolená advokátka Mgr. Anna Větrovská jej v daném řízení řádně zastupuje, podává opravné prostředky i jiné návrhy, účastní se ústního jednání a náležitě tak dbá o ochranu stěžovatelových práv. Městský soud v Praze tak nepochybil, když stěžovateli zástupce v dané věci neustanovil, neboť stěžovatel je zastoupen advokátkou na základě plné moci a tato advokátka také řádně jeho zájmy hájí; splnění druhé podmínky v daném případě tedy nebylo shledáno. Jiná situace by nastala, pokud by stěžovatelem zvolená advokátka jeho zájmy řádně nehájila. V takovém případě by - za současného splnění i ostatních podmínek stanovených v § 35 odst. 8 s. ř. s. - soud zástupce stěžovateli mohl ustanovit; bezpochyby by však nedošlo k ustanovení téže advokátky, nýbrž advokáta jiného. Nelze si totiž představit, že by soud ustanovil stěžovateli zástupcem advokáta, který jeho zájmy v probíhajícím řízení řádně nehájil. K tomu je vhodné rovněž poukázat na to, že stěžovatelovo právo na ustanovení zástupce podle § 35 odst. 8 s. ř. s. není právem na ustanovení konkrétní osoby, kterou v návrhu označí (k tomu viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 9. 2005, č. j. 6 Ads 64/2005 - 25, dostupný na www.nssoud.cz).

Domnívá-li se stěžovatel, že neměl jinou možnost než si zvolit advokátku na plnou moc a teprve poté požádat o ustanovení advokáta soudem, nelze s ním souhlasit. Soudní řád správní totiž výslovně pamatuje i na to, aby účastník řízení, který je práva neznalý a k vedení řízení advokáta skutečně nezbytně potřebuje, neutrpěl újmu v důsledku toho, že si advokáta nemůže dovolit vzít na plnou moc a požádá o jeho ustanovení soudem. Ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s. poslední věta totiž stanoví, že lhůta stanovená pro podání návrhu

na zahájení řízení neběží mj. po dobu ode dne podání žádosti o ustanovení zástupce do právní moci rozhodnutí o této žádosti. Navrhovatel, který se domnívá, že podmínky pro ustanovení zástupce v řízení splňuje, tedy může soud požádat o ustanovení advokáta zástupcem v řízení bez obav z toho, že by mu v době od podání žádosti do doby soudního rozhodnutí o ní uplynula lhůta k podání návrhu na zahájení řízení. Ke stavění lhůty k podání návrhu na zahájení řízení dochází ze zákona proto, že největší nároky po odborné stránce jsou na účastníka řízení kladeny právě formulováním samotného návrhu na zahájení řízení (kasační stížnosti), který je navíc třeba podat v poměrně krátkém časovém úseku. Lze si samozřejmě představit i situaci, kdy účastník, který není obeznámen s možností požádat o ustanovení zástupce soudem, navštíví advokáta sám. V takovém případě pak advokát, který je s majetkovou situací klienta seznámen a kterému odměna za zastupování nebyla zaplacena, tohoto klienta upozorní na možnost požádat o ustanovení zástupce soudem, místo toho, aby jej bezplatně zastupoval. Neučiní-li tak a na základě plné moci klienta v řízení řádně zastupuje, nemůže oprávněně očekávat, že bude soudem ustanoven jeho zástupcem a odměna mu bude uhrazena státem. Městský soud tak postupoval v souladu se zákonem, pokud stěžovatelovu žádost o ustanovení advokáta zamítl.

Ke skutečnosti, že za řízení o kasační stížnosti nebyl vybírán soudní poplatek, je třeba uvést, že stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Městského soudu v Praze žalobě osvobozen od soudních poplatků. Vzhledem k tomu, že se v dané věci nezměnily majetkové poměry stěžovatele (stěžovatel napadl kasační stížností právě usnesení, jímž byl od placení soudních poplatků osvobozen), nebyl již tento vyzýván k zaplacení soudního poplatku za řízení o kasační stížnosti, neboť lze oprávněně předpokládat, že by byl osvobozen i od soudních poplatků za řízení o kasační stížnosti; tak již judikoval Nejvyšší správní soud ve věci sp. zn. 1 Afs 5/2003 (rozhodnutí je dostupné na www.nssoud.cz).

S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že není dán kasační stížností uplatněný důvod pro zrušení napadeného usnesení, a proto kasační stížnost jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. července 2006

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu